

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΕΛΕΝΗ ΝΟΜΙΚΟΥ

«ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΜΕΙΣ»

Βαδίζοντας στον ωραιότερο πεζόδρομο της Αθήνας, μαγνητισμένοι από τις υπαίθριες αρχαιότητες. Στην απέναντι πλευρά, δύο νεοκλασικές κατοικίες μάς μεταφέρουν στα τέλη του 19ου αιώνα και σε έναν τρόπο ζωής που χάθηκε ανεπιστρεπτί. Στη νέα ζωή τους άνοιξαν σε ένα ευρύ κοινό και συναπαρτίζουν το κέλυφος του Μουσείου των Ηρακλειδών.

Το Μουσείο, που τάραξε τα νερά της ελληνικής μουσειακής πραγματικότητας όταν πρωτοεμφανίστηκε, προβάλλει σήμερα την αρχαία ελληνική τεχνολογία με την έκδοση «Εύρηκα». Στο τιμόνι του, η Ελένη Νομικού.

Στο Θησείο. Δύο αθηναϊκές νεοκλασικές κατοικίες. Ηρακλειδών 16 και Αποστόλου Παύλου 37. Η πρώτη του 1898, η δεύτερη του 1895. Και οι δύο πανέμορφες, η γοπηταία της καθεμιάς ξεχωριστή.

Είναι τα κτήρια που επέλεξε το ζεύγος Πωλ και Μπελίντας Φυρού για να στεγάσουν το μουσείο που πραγματώνει το όραμά τους και υλοποιεί την προσφορά που επιθυμούσαν να κάνουν στον τόπο. Το κτήριο της οδού Ηρακλειδών εγκαινιάστηκε το 2004 και φιλοξένησε επί δέκα χρόνια σημαντικές εκθέσεις έργων τέχνης από τις συλλογές των ιδρυτών του και από συλλογές μουσείων. Τα διάσημα ονόματα που φιλοξενήθηκαν, Μ.С. Escher, Victor Vasarely, Constantine Xenakis, Henri de Toulouse-Lautrec, Edgar Degas, Edvard Munch κ.ά., άφησαν το αποτύπωμά τους στους καλαισθητούς και άρτια επιμελημένους καταλόγους που συνόδευαν κάθε έκθεση. Αυτή η περίοδος (2004-2014) ενθάρρυνε τη βιωματική προσέγγιση των εικαστικών τεχνών (Experience in visual arts) πλαισιώνοντάς τες με πλήθος διαλέξεων, σεμιναρίων, εργαστηρίων, μουσικών και λογοτεχνικών εκδηλώσεων.

Η επέτειος των δέκα χρόνων λειτουργίας του Μουσείου γιορτάστηκε με τα εγκαίνια του δεύτερου κτηρίου, στην οδό Αποστόλου Παύλου. Το άνοιγμά του είχαν κάπως επιβραδύνει οι εξαιρετικές οροφografίες του, που έτυχαν υποδειγματικής αποκατάστασης.

Στα χρόνια από το 2014 έως σήμερα, με το βλέμμα προσπλωμένο στα παιδιά, με την πρόθεση να αφυπνίσει το ερευνητικό τους πνεύμα, το Μουσείο προβάλλει εντονότερα την παιδαγωγική του όψη. Η μετεξέλιξή του δεν παραξένεψε κανέναν. Αξέχαστες ήταν οι εντυπώσεις που είχε αφήσει το πρωτοπόρο εκπαιδευτικό του πρόγραμμα «Τέχνη και Μαθηματικά», σχεδιασμένο για να συνοδεύει τις εικαστικές εκθέσεις.

Την προσωπικότητα του Μουσείου διαμορφώνει το τρίπτυχο «Επιστήμη - Τέχνη - Μαθηματικά». Έδωσε την έμπνευση στα καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα που είχε εφαρμόσει στο παρελθόν και εμπνέει ακόμα όσα σχεδιάζει τώρα για το παρόν και το μέλλον. Απώτερος στόχος παιδιά και μεγάλοι με τρόπο διαδραστικό να εξοικειωθούν με την επιστήμη. Φιλότεχνοι και φιλομαθείς συνυπάρχουν. Παρουσιάζοντας τα τεχνολογικά επιτεύγματα της ελληνικής αρχαιότητας με την έκθεση «ΕΥΡΗΚΑ», το Μουσείο επεκτάθηκε στον τομέα της Τεχνολογίας. Στην επιστροφή της από το Πεκίνο, η έκθεση μοιράστηκε στα δύο κτήρια: η Ηρακλειδών στεγάσει τα «Αυτόματα», η Αποστόλου Παύλου την «Τεχνολογία Πολέμου στην Αρχαία Ελλάδα». Μόνιμη πια έκθεση του Μουσείου, η «ΕΥΡΗΚΑ» αποτελεί πηγή έμπνευσης για τις προσεχείς δράσεις του.

Οι ιδρυτές του Μουσείου συνεχίζουν να το στηρίζουν χωρίς ίχνος αυτοπροβολής. Η Ελένη Νομικού, στην οποία εμπιστεύτηκαν τη διεύθυνσή του, εκπληρώνει μια υψηλών προδιαγραφών αποστολή με ιδιαίτερη ευφύια, μεγάλη αγάπη, απέραντη δοτικότητα.

—Κυρία Νομικού, το Μουσείο των Ηρακλειδών έχει την ιδιαιτερότητα να στεγάζεται σε δύο κτήρια, τα οποία οι επισκέπτες σχολιάζουν με πολύ θετικό τρόπο. Θέλετε να μας μιλήσετε λίγο για το χώρο;

Το πρώτο κτήριο που λειτούργησε και στέγασε το μουσείο ήταν αυτό στην οδό Ηρακλειδών 16. Είναι μια τυπική αθηναϊκή κατοικία του 19ου αιώνα, η οποία, θα συμφωνήσω με την κοινή γνώμη, έχει αποκατασταθεί με ιδιαίτερο τρόπο, ενώ η λειτουργικότητα των χώρων όσον αφορά τη μουσειακή χρήση είναι άψογη. Οι εσωτερικοί χώροι έχουν ενοποιηθεί και έχουν αξιοποιηθεί παλαιότερα υλικά. Παραδείγματος χάριν, τούβλα από παλιές τοιχοποιίες χρησιμοποιήθηκαν στην πλακόστρωση μέρους της εσωτερικής αυλής, στην οποία έχει διατηρηθεί το παλιό πηγάδι που λειτουργεί ακόμη, σκεπασμένο για λόγους ασφαλείας αλλά ενεργό.

Έχει πράγματι μια αύρα ο χώρος, που συνεπαίρνει κι εμάς τους εργαζόμενους. Παραπέμπει στη ζεστασιά ενός σπιτιού, ενώ παράλληλα είναι ένας χώρος έτοιμος να υπο-

δεχθεί πολύ κόσμο. Αυτό μαγεύει όλες τις ηλικίες. Ειδικά στα θερινά προγράμματα, τα παιδιά που μένουν πολλές ώρες για συνεχόμενες μέρες στο Μουσείο, αισθάνονται ότι είναι «σαν στο σπίτι τους». Γιατί μπορούν να καθίσουν κάτω, να τρέξουν, να κυλιστούν, να κάνουν ομαδικά παιχνίδια μέσα στις αίθουσες χωρίς να νιώθουν ότι βρίσκονται σε ένα χώρο ψυχρό και απόμακρο, όπου δεν επιτρέπεται να αγγίξουν τίποτα. Δεν παραπέμπει ούτε σε σχολείο ούτε σε κάτι συναφές.

Το άλλο κτήριο, στην Αποστόλου Παύλου 37, εγκαινιάστηκε το 2014, και η εκδήλωση των εγκαινίων ήταν ταυτόχρονα ο εορτασμός της συμπλήρωσης δέκα ετών λειτουργίας του Μουσείου. Ο δεύτερος αυτός χώρος άνοιξε με μια πολύ ταιριαστή έκθεση φωτογραφίας με τον τίτλο «Μεταμορφώσεις των Αθηνών». Στην έκθεση παρουσιάστηκαν φωτογραφίες της Αθήνας του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα. Αυτό το κτήριο είναι επίσης μια παλιά αθηναϊκή κατοικία με τη χαρακτηριστική χρήση της πλειονότητας των κατοικιών αυτής της εποχής και της ίδιας μορφής: στο ισόγειο έμενε η μητέρα και στον επάνω όροφο η κόρη, μετά το γάμο της. Αποκαταστάθηκε με εντελώς διαφορετικό σκεπτικό απ' ό,τι το κτήριο της Ηρακλειδών: διατηρήθηκε η εσωτερική διαρρύθμιση, δεν καθαρεύθηκαν τοιχοποιίες, τα κουφώματα παρέμειναν ως είχαν. Μόνο μια μικρή παρέμβαση για την εσωτερική επικοινωνία των ορόφων επιτράπη.

Κατά τις εργασίες καθαρισμού, κάτω από τους σοβάδες αποκαλύφθηκαν οι οροφογραφίες. Αυτό ήταν ένα «θαύμα». Έγινε πάρα πολλή δουλειά, ίσως γι' αυτό το λόγο το συγκεκριμένο κτήριο άργησε πολύ να ανοίξει. Τώρα είναι το «παλατάκι» μας. Βέβαια το κτήριο είναι δύσκολο μουσειολογικά, όχι γιατί έχει τους εσωτερικούς χώρους μοιρασμένους αλλά γιατί η ομορφιά του είναι επιβλητική. Το ίδιο το κτήριο αποτελεί δηλαδή έκθεμα. Αν, ας πούμε, πάρει κάποιος το βλέμμα του από τα εκθέματα και κοιτάξει γύρω του, ιδιαίτερα επάνω, βλέπει άλλη μία έκθεση. Μουσειολογικά λοιπόν αυτό είναι πολύ δύσκολο γιατί, όταν στήνεις μια έκθεση, θέλεις ένα χώρο ουδέτερο για να αναδειχθεί αυτό που εκθέτεις. Αυτό το στοιχείο το κερδίσαμε.

—Το Μουσείο διοργανώνει αρκετά προγράμματα για ενήλικες. Σε ποιες ηλικίες απευθύνονται αυτά τα προγράμματα; Έχουν ανταπόκριση;

Συμμετέχουν άνθρωποι από πολύ νεαρές ηλικίες, ακόμη και μαθητές Λυκείου, που ξέρουν τι θέλουν να ακούσουν, μέχρι άτομα πολύ μεγαλύτερης ηλικίας. Υπάρχει μεγάλη ανταπόκριση. Τα προγράμματα που διοργανώνει το Μουσείο ποικίλλουν. Υπάρχουν κύκλοι σεμιναρίων για πιο ειδικό κοινό, και οι συμμετέχοντες λαμβάνουν βεβαίωση παρακολούθησης, επομένως έχουν έναν παραπάνω λόγο να τα παρακολουθήσουν, υπάρχουν όμως και αυτοτελείς διαλέξεις που συνήθως συνάδουν θεματικά με τη μόνιμη ή τις περιοδικές μας εκθέσεις.

Η δραστηριότητα όμως του Μουσείου δεν περιορίζεται στις αμιγώς δικές του διοργανώσεις. Συνεργαζόμαστε εδώ και αρκετά χρόνια με την ομάδα «Θαλής και Φίλοι». Φιλοξενούμε ομιλίες των μελών τους μία φορά το μήνα. Τα μέλη της ομάδας αγαπούν τη λογοτεχνία και τα μαθηματικά και, υπό αυτή την έννοια, έχουμε κοινές αναφορές στο χώρο του πολιτισμού. Είναι σταθερή επιδίωξή μας η συνεργασία με φορείς που έχουν τους ίδιους στόχους με εμάς, την ίδια φιλοσοφία και τον ίδιο τρόπο θεώρησης των πραγμάτων. Είμαστε λοιπόν ανοιχτοί αλλά ταυτόχρονα και προσεκτικοί. Έχουμε καταφέρει να χτίσουμε ένα όνομα στα 15 χρόνια της παρουσίας μας στο χώρο του πολιτισμού και αυτό το όνομα πρέπει να το τιμούμε καθημερινά.

Τις αίθουσές μας τις διαθέτουμε επίσης μία φορά το μήνα στο γειτονικό μας βιβλιοπωλείο «Λεμόνι» για την παρουσίαση επιλεγμένων βιβλίων. Ένα μουσείο οφείλει να εσέβεται τη γειτονιά του, να ανοίγεται στους ανθρώπους, να προσφέρει στη μικροκοινωνία που το περιβάλλει.

03

Το ζεύγος των ιδρυτών
του Μουσείου των Ηρακλειδών,
Παύλος και Άννα-Μπελίντα Φυρού.

04

Το κτήριο της οδού Ηρακλειδών.

Πρόσφατα εγκαινιάσαμε τις αρχαιολογικές διαλέξεις στο χώρο μας με ομιλητές άξια στελέχη του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

—Πόσο πρόθυμα ανταποκρίνονται στην πρόσκληση του Μουσείου οι ομιλητές στους οποίους απευθύνεστε; Τους προσεγγίζετε εσείς ή αυτοί εσάς;

Είναι αμφίδρομο. Για παράδειγμα, όταν τηλεφώνησα στον Βασίλη Κάλφα για μια διάλεξη με θέμα το χρόνο στην κλασική Ελλάδα, μου είπε: «Με προλάβετε. Ήθελα να επικοινωνήσω μαζί σας για να σας ζητήσω να κάνω αυτή την ομιλία στο Μουσείο». Επίσης η Εταιρεία Διερεύνησης Αρχαιοελληνικής και Βυζαντινής Τεχνολογίας (ΕΔΑΒΥΤ), πρώην Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας (ΕΜΑΕΤ), συνεργάζεται με το Μουσείο, επομένως τα μέλη της θεωρούν το χώρο μας οικείο και δεν χρειάζονται ιδιαίτερη πρόσκληση. Εκείνοι ρυθμίζουν τις ομιλίες και τη θεματολογία τους.

—Δεν υπάρχει, λοιπόν, ένας αυστηρός θεματικός προγραμματισμός.

Οι συνεργαζόμενοι με εμάς φορείς βρίσκονται στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων μας, επομένως δεν ξεφεύγουμε από το χαρακτήρα μας. Ο προγραμματισμός υπάρχει και είναι αυστηρός περισσότερο με τα σεμινάρια που απευθύνονται σε πιο ειδικό κοινό. Εκεί δεν είναι εύκολο να κρατήσεις κάποιον για τέσσερις ή πέντε συναντήσεις. Πρέπει να σεβαστείς το χρόνο και τα χρήματά του. Άλλωστε στην Αθήνα υπάρχει μεγάλη προσφορά σεμιναρίων. Θα πρέπει, επίσης, το θέμα να ταιριάζει οπωσδήποτε με το προφίλ του Μουσείου, να μη μιλάμε για άσχετα πράγματα. Θέλουμε και μέσα από τα σεμινάρια να αναδεικνύεται ο συγκεκριμένος χαρακτήρας του Μουσείου. Ακόμη, να μην πραγματεύονται θέματα χλιοειπωμένα. Να είναι κάτι καινούργιο, να έχει ενδιαφέρον.

Ο προσεκτικός σχεδιασμός μάς οδηγεί να οργανώνουμε από τώρα το πρόγραμμα της επόμενης χρονιάς. Είναι κάτι που μας απασχολεί από πολύ νωρίς κάθε χρόνο. Θεματικός προγραμματισμός υπάρχει φυσικά και στις περιπτώσεις των περιοδικών εκθέσεων, ειδικά όταν το θέμα τους είναι συγκεκριμένο. Για παράδειγμα, όταν εξετέθη στο Μουσείο ο μετεωρίτης SERES σε συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βιέννης, παράλληλα με την έκθεση φωτογραφίας του καθηγητή Γιάννη Μπαζιώτη, που συμμετείχε στην αποστολή ANSMET της NASA για αναζήτηση μετεωριτών στην Ανταρκτική, οι διαλέξεις είχαν θεματολογία που έστρεφε το βλέμμα προς τα άστρα. Αντίστοιχα, στην επικείμενη, εμπνευσμένη από το κύτταρο, έκθεση, η θεματολογία των διαλέξεων προφανώς θα αγγίζει εκείνον τον επιστημονικό τομέα.

—Ας μιλήσουμε λίγο για τους επισκέπτες μικρότερης ηλικίας.

Πρόκειται για μία από τις πρώτες δράσεις του Μουσείου, το εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα. Από το 2004 —το Μουσείο εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο εκείνης της χρονιάς— ένα από τα βασικά μου καθήκοντα ήταν η επικοινωνία με τα σχολεία. Την πρώτη χρονιά είχαμε ήδη κάποιες επισκέψεις σχολείων. Στην πορεία και με αφορμή τη μεγάλη συλλογή των ιδρυτών του Μουσείου μας με έργα του Μ.С. Escher, με την οποία εγκαινιάστηκε το Μουσείο, αλλά και με τη μόνιμη αίθουσα με έργα του που διατηρήσαμε όλα τα επόμενα χρόνια, σχεδιάστηκε και δομήθηκε το εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα «Τέχνη και Μαθηματικά». Από τη σχολική χρονιά 2005-2006, δηλαδή, ήταν ενεργό. Ήταν κάτι καινούργιο, πρωτοποριακό, ρηζικέλευθο μπορώ να πω. Δεν υπήρχε κάτι ανάλογο πριν. Μαθηματικοί που ασχολούνταν με τον Escher, ναι, υπήρχαν πολλοί. Θαυμαστές του, με διαλέξεις, με δράσεις κ.λπ. Αλλά ένα πλήρες πρόγραμμα για μαθητές, το οποίο να περιλαμβάνει ξενάγηση μπροστά σε πρωτότυπα έργα του και θεματικές ενότητες που σχετίζονταν άμεσα με τη διδακτέα ύλη των παιδιών, με έννοιες που δίδασκε ο εκπαιδευτικός στο σχολείο, δεν υπήρχε ως τότε. Το Μουσείο έγινε το μέσο με το οποίο η δι-

**ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ
ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ
ΤΟΥ Μ.С. ESCHER
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΚΕ ΤΟ
ΡΗΕΙΚΕΛΕΥΘΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ».
ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΚΑΤΙ
ΑΝΑΛΟΓΟ ΠΡΙΝ.**

δακτέα ύλη γινόταν ευκολότερα αντιληπτή από τους μαθητές. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτέλεσε τομή σ' αυτό που λέμε «εκπαίδευση στο μουσείο».

Στο επόμενο στάδιο, για την ανάλυση των μαθηματικών, χρησιμοποιήσαμε έργα της Αναγέννησης ή του Μοντερνισμού αλλά και της ελληνικής αρχαιότητας. Δείξαμε έτσι στα παιδιά και στην εκπαιδευτική κοινότητα ότι τα μαθηματικά και η τέχνη συνδιαλέγονται. Γεωμετρικά αγγεία, χρυσή τομή, αναλογίες, προοπτική, κυβισμός και τόσα άλλα. Η επιτυχία του εγχειρήματος έγκειται στο ότι τα παιδιά καταλήγουν να αγαπήσουν την τέχνη μέσα από τα μαθηματικά και τα μαθηματικά μέσα από την τέχνη. Αυτό το πρόγραμμα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και γι' αυτό ήταν και θα παραμείνει ο άξονας γύρω από τον οποίο κινούνται τα εκπαιδευτικά μας προγράμματα.

— Πάντα σε σχέση με τα μαθηματικά;

Και τις άλλες επιστήμες τώρα πια. Πάντως, ακόμα κι όταν διοργανώναμε αυστηρά καλλιτεχνικές εκθέσεις, κρατούσαμε πάντα μια «αίθουσα Escher» για το Πρόγραμμα «Τέχνη και Μαθηματικά». Μετά έγινε «Επιστήμη, Τέχνη και Μαθηματικά». Τώρα πια περιλαμβάνει και άλλες επιστήμες. Στο σημείο αυτό θέλω να πω κάτι που θεωρώ σημαντικό. Μία από τις πρώτες κουβέντες που είχα ακούσει από τον Πωλ και την Μπελίντα Φυρού ήταν ότι ο σημαντικότερος επισκέπτης μας είναι τα παιδιά. Σημαντικότερος απ' όλους. Γιατί τα παιδιά είναι το αύριο. Πολύ αργότερα, με την οικονομική κρίση και την επακόλουθη ύφεση, όταν ο πολιτισμός ήταν ο πρώτος που επλήγη, συμφωνήσαμε όλοι στο Μουσείο ότι το έλλειμμα της παιδείας ήταν σημαντικότερο από όλα τα άλλα ελλείμματα. Γιατί η γνώση είναι δύναμη, τα παιδιά είναι το μέλλον, άρα έπρεπε το Μουσείο, βλέποντας την καινούργια κατάσταση που διαμορφώνεται, να επαναπροσδιορίσει το ρόλο του. Έτσι το βάρος μας μετατοπίστηκε κι άλλο προς τον εκπαιδευτικό ρόλο του Μουσείου. Ενδεικτικά, ενώ ξεκινήσαμε με μία αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων πλέον έχουμε τρεις και περιστασιακά τέσσερις, ενώ εκπαιδευτικά προγράμματα γίνονται και στα δύο κτήρια. Το Μουσείο συνειδητά και με σχέδιο μετεξελιχθηκε σε επιστημονικό-τεχνολογικό, χωρίς ποτέ να χάνει την επαφή του και με τις τέχνες.

— Η επέκταση της δράσης του Μουσείου σε μια τέτοια περίοδο δεν πρέπει να ήταν εύκολη υπόθεση.

Αυτό συνέβη κυρίως χάρη στην υποστήριξη των ιδρυτών μας, οι οποίοι με τις δωρεές προς το Μουσείο επιστρέφουν στην κοινωνία όλα τα καλά που έχουν απολαύσει στη ζωή. Επίσης καθοριστικό ρόλο παίζει το γεγονός ότι έχουμε άξιους συνεργάτες και πολύ καλούς υποστηρικτές, που βοηθούν και με εξοπλισμό, χορηγίες κ.λπ. Γι' αυτό είναι κρίσιμο για μας να παράγουμε ποιοτικό έργο, γιατί αυτό θα φέρει νέες δωρεές ή χορηγίες και θα τιμήσει τις προηγούμενες. Θέλουμε η χορηγία να περιποιεί τιμή στο χορηγό, όχι μόνο σ' εμάς.

— Μια και αναφερθήκατε στους ιδρυτές του Μουσείου, θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε ποιο είναι το όραμά τους και ποιος ο ρόλος τους σήμερα.

Έχουν περάσει 15 χρόνια και εξακολουθούν να μας στηρίζουν με γενναιότητα. Πιστεύω ότι η στάση των ανθρώπων του Μουσείου και το ίδιο το Μουσείο αντανakλούν το χαρακτήρα και την προσωπικότητα των ιδρυτών. Είμαστε αυτό που είμαστε γιατί έχουμε αυτούς τους ανθρώπους να μας δείχνουν το δρόμο. Είναι χαμηλού προφίλ, γενναϊόδροι, φιλέλληνες. Όπως θα προσέξατε δεν αναφέρονται στο όνομα του Μουσείου, όπως γίνεται αλλού. Δεν το θέλουν, δεν είναι τυχαίο. Αντ' αυτού έχουμε δανειστεί ένα μόντο από το Μουσείο Μπενάκη: «Το Μουσείο είμαστε εμείς». Μας το λέει, άλλωστε, κάθε

05

Η ατμόσφαιρα της παλιάς Αθήνας ζωντανεύει στη φιλόξενη εσωτερική αυλή του Μουσείου της οδού Ηρακλειδών.

06

Ξενάγηση στην έκθεση «Τεχνολογία Πολέμου στην Αρχαία Ελλάδα». Φωτ.: Βασίλης Μανίκας.

χρόνο ο κύριος Φυρός: «Το Μουσείο είστε εσείς». Το έχει πει και σε εκδηλώσεις εγκαίνιων, το λέει δημόσια, ότι «το Μουσείο είναι τα παιδιά που δουλεύουν σε αυτό». Πρέπει να σημειώσουμε ότι μας αφίνουν πλήρη ελευθερία κινήσεων όσον αφορά τη λειτουργία του Μουσείου.

— Έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα;

Ο Πωλ και η Μπελίτα Φυρού έχουν ελληνική καταγωγή και μοιράζουν το χρόνο τους μεταξύ ΗΠΑ και Ελλάδας. Ενώ στο παρελθόν έρχονταν για λίγο μόνο καιρό κάθε χρόνο, τώρα το ποσοστό έχει αντιστραφεί: λείπουν για λίγους μήνες και τον περισσότερο καιρό ζουν στην Ελλάδα. Αγαπούν πάρα πολύ τον τόπο μας και αισθάνονταν πάντα την ανάγκη να αφήσουν ένα καλό εδώ, στην Αθήνα.

— Αυτό που, μεταξύ άλλων, τράβηξε την προσοχή μας, που μας παρακίνησε να σας συναντήσουμε, είναι ότι το Μουσείο των Ηρακλειδών έχει μια ιδιαίτερα επιτυχημένη επικοινωνιακή πολιτική. Τι πρέπει να κάνει ένα μουσείο για να προβάλλεται αποτελεσματικά σήμερα;

Το σημαντικότερο είναι το περιεχόμενο του μουσείου. Να έχει χαρακτήρα και προσωπικότητα. Οι άνθρωποι του μουσείου πρέπει να αγαπούν και να υποστηρίζουν αυτό το περιεχόμενο και να του δίνουν μια κατεύθυνση. Αυτή η αγάπη, πιστεύω, για τη δουλειά μας είναι αυτή που βγαίνει αυθόρμητα προς τα έξω και την αντιλαμβάνεται το κοινό. Δεν διεκπεραιώνουμε απλώς. Δεν αισθανόμαστε άγχος ή πίεση να κάνουμε κάτι μόνο και μόνο για να το κάνουμε, για να γεμίσουμε χρόνο ή αίθουσες ή να προκαλέσουμε τον εντυπωσιασμό. Δεν θέλουμε να «ακολουθούμε» ή, όταν το κάνουμε, το κάνουμε δημιουργικά. Όταν αποφασίζουμε κάτι, το πραγματοποιούμε γιατί το αγαπάμε, μας αρέσει. Έχουμε μια ιδέα ή πιστέψαμε στην πρόταση ενός ανθρώπου που μας προσέγγισε; Λέμε: «Ναι, θα σε βοηθήσουμε κι εμείς, θα ενωθούμε, θα τα καταφέρουμε». Αυτό νομίζω ότι το αντιλαμβάνεται το κοινό.

Το συναίσθημα αυτό διαχέεται, υπάρχει και στο Τμήμα Επικοινωνίας. Οι άνθρωποι που δουλεύουν σε αυτό δεν παίρνουν απλώς υλικό από το Τμήμα Εκπαίδευσης να το επικοινωνήσουν: Πιστεύουν και οι ίδιοι στο υλικό αυτό, στο περιεχόμενο που αναφέραμε πριν. Αυτός ο ενθουσιασμός διαπερνά οριζόντια και κάθετα όλο το ανθρώπινο δυναμικό του Μουσείου, όλα τα Τμήματα. Επειδή είμαστε λίγοι —ο πυρήνας δηλαδή είναι μια μικρή ομάδα τεσσάρων πέντε ατόμων— όταν δεχτούμε μια πρόταση από έναν εξωτερικό συνεργάτη ή κάποιος από εμάς έχει μια ιδέα, θα το συζητήσουμε όλοι μαζί. Εγώ, η Μάριον, ο Παντελής, η Αφροδίτη, η Πόπη, η Μαρία... Ο δικός μας ενθουσιασμός θα αποτυπωθεί και στην επικοινωνία. Βεβαίως, απαιτείται πάντα πολλή δουλειά. Και απλή γλώσσα. Τον τελευταίο χρόνο έχουμε συνειδητά υιοθετήσει μια πιο απλή γλώσσα, λίγο πιο προσωπική, πιο οικεία.

— Διευθύνετε το Μουσείο από το 2014. Από την εμπειρία σας, τι χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτει ένας άνθρωπος που είναι επικεφαλής ενός πολιτιστικού φορέα; Αντοχή. Αυτοπεποίθηση, για να μπορεί να υπερασπιστεί τη θέση του, καθώς —δικαιολογημένα— όλα ξεσπούν πάνω του. Έχει την ευθύνη για τα πάντα. Είναι δύσκολο έργο και φυσικά γίνονται λάθη. Προσωπικά, έχω κάνει λάθος επιλογές και εκτιμήσεις. Χρειάζεται λοιπόν αντοχή, γενναιότητα και εργατικότητα. Κυρίως όμως ένας διευθυντής πρέπει να αναλαμβάνει τις ευθύνες του. Το θεωρώ πολύ σημαντικό. Είναι το πρώτο μεγάλο βήμα για να πάει παραπέρα. Πρέπει, επίσης, να μπορεί να βλέπει μπροστά, αλλά και γύρω του. Τα τυπικά προσόντα εξυπακούονται, δηλαδή γνώσεις, εμπειρία κ.λπ.

—Υπάρχει κάποιος φορέας ή πρόσωπο από το χώρο του πολιτισμού που να έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης στη δουλειά σας;

Θαυμάζω τους διευθυντές των μεγάλων μουσείων που τα θεωρώ πρότυπα. Τους θαυμάζω όμως ταπεινά. Ποτέ δεν αναφέρω την ιδιότητά μου όταν μιλάω γι' αυτούς ή όταν είμαι σε χώρο όπου βρίσκονται και οι ίδιοι.

Θαυμάζω το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, για να μιλήσω για έναν μη κρατικό φορέα. Είναι ένα ξεχωριστό μουσείο. Πηγαίνω σε όλες τις εκθέσεις, ως απλή επισκέπτρια, θεωρώ υποδειγματική τη δουλειά τους. Είναι πηγή έμπνευσης. Επίσης, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο μέσα στο οποίο θεωρώ ότι έχω βρει και καλούς φίλους. Είναι ανοιχτοί, γελαστοί, δοτικοί άνθρωποι. Πιστεύω ότι ο τρόπος που δίνουν δείχνει πόσο δυνατοί και πλούσιοι είναι οι ίδιοι μέσα τους. Γιατί ο ανασφαλής δεν δίνει. Δίνει αυτός που έχει, που αισθάνεται πλούσιος. Σε αισθήματα, σε γνώσεις, σε αυτοπεποίθηση. Αυτό ισχύει για όλους τους ανθρώπους του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, και για τη διευθύντριά του. Η Μαρία Λαγογιάννη έχει πάντα μια μεγάλη ανοιχτή αγκαλιά για το Μουσείο Ηρακλειδών και της είμαστε ευγνώμονες.

Θαυμάζω επίσης τον Δημήτρη Παντερμαλή, πρόεδρο του Μουσείου Ακρόπολης. Είχα την τύχη να τον γνωρίσω προσωπικά στο πλαίσιο της συνεργασίας μας για την έκθεση που παρουσιάστηκε στο Πεκίνο. Μας έκανε την τιμή να δεχτεί μια πρόταση που υποβάλαμε για δανεισμό εκθέματος. Πήρα μαθήματα από αυτόν τον άνθρωπο. Είδα πώς μπορεί κάποιος να είναι κοντά σου, να σε βοηθάει ενώ παράλληλα να κάνει τη δουλειά του όπως πρέπει, χωρίς να παρεκκλίνει από τις αρχές του.

Ανέφερα τρία μουσεία που αγαπάω πολύ. Να μην ξεχάσω βεβαίως και το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο. Μιλώ για μουσεία που επισκέπτομαι τακτικά, δηλαδή περισσότερες από πέντε-έξι φορές το χρόνο. Και στο Βυζαντινό πηγαίνω, παρακολουθώ όλες τις περιοδικές εκθέσεις. Έχω δει τη διευθύντριά του, την Κατερίνα Δελλαπόρτα, με πολύ κόσμο μέσα να ξαναγεί και να δίνει τον καλύτερο εαυτό της. Είναι μια εξαιρετική γυναίκα.

Παρεμπιπτόντως, αυτό πιστεύω ότι είναι ακόμα ένα σημαντικό προσόν για ένα διευθυντή. Να μη διστάζει και να μη φοβάται να κάνει τα πάντα για να εξυπηρετήσει το μουσείο. Γιατί το μουσείο είναι το κριτήριο στις αποφάσεις μας. Το μουσείο είναι πάνω απ' όλους και απ' όλα. Εάν θα βλάψει το μουσείο μια κενή θέση, θα πρέπει ο διευθυντής να τρέξει να αναπληρώσει. Είτε με επιπλέον προσωπικό είτε με τη δική του παρουσία.

—Επομένως, δεν υπάρχει ούτε ωράριο.

Όχι, δεν υπάρχει ωράριο ή περιγραφή εργασίας. Γιατί το κριτήριο είναι το μουσείο.

—Φανταζόσασταν ποτέ τον εαυτό σας στο τιμόνι ενός μουσείου;

Όχι. Όταν μου έγινε η πρόταση, αιφνιδιάστηκα! Άλλωστε η δουλειά που είχα τότε ήταν χαρά για μένα, έκανα κάτι που μου άρεσε. Και το έκανα καλά γιατί το αγαπούσα. Δεν κοιτούσα ούτε το ρολόι, ούτε τη μέρα, ούτε την εποχή. Δεν το περίμενα ότι θα μου γινόταν μια τέτοια πρόταση. Χάρηκα πολύ, το θεώρησα τιμή μου. Βέβαια άλλαξε πάρα πολύ ο κόσμος μέσα μου και γύρω μου από τη στιγμή που ανέλαβα αυτή την ευθύνη, γιατί σίμαινε και άχαρα καθήκοντα. Μέχρι τότε είχα τα πιο ευχάριστα, τα πιο δημιουργικά, δηλαδή να σχεδιάζω το πρόγραμμα του Μουσείου, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τις εκδηλώσεις, ήταν όλα δημιουργικά. Δεν είχα όμως επωμιστεί ευθύνες που συνεπάγονται σκληρές αποφάσεις.

Ένα από τα πιο δύσκολα καθήκοντα ενός διευθυντή αφορά τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού. Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο. Έχεις τεράστια ευθύνη. Και όταν λέμε ότι «το μέτρο είναι το μουσείο», πώς μπαίνει ο άνθρωπος μέσα εκεί; Δύσκολα πράγματα, δύσκολες ισορροπίες. Ευγνωμονώ τον κύριο και την κυρία Φυρού γιατί μου

07

08

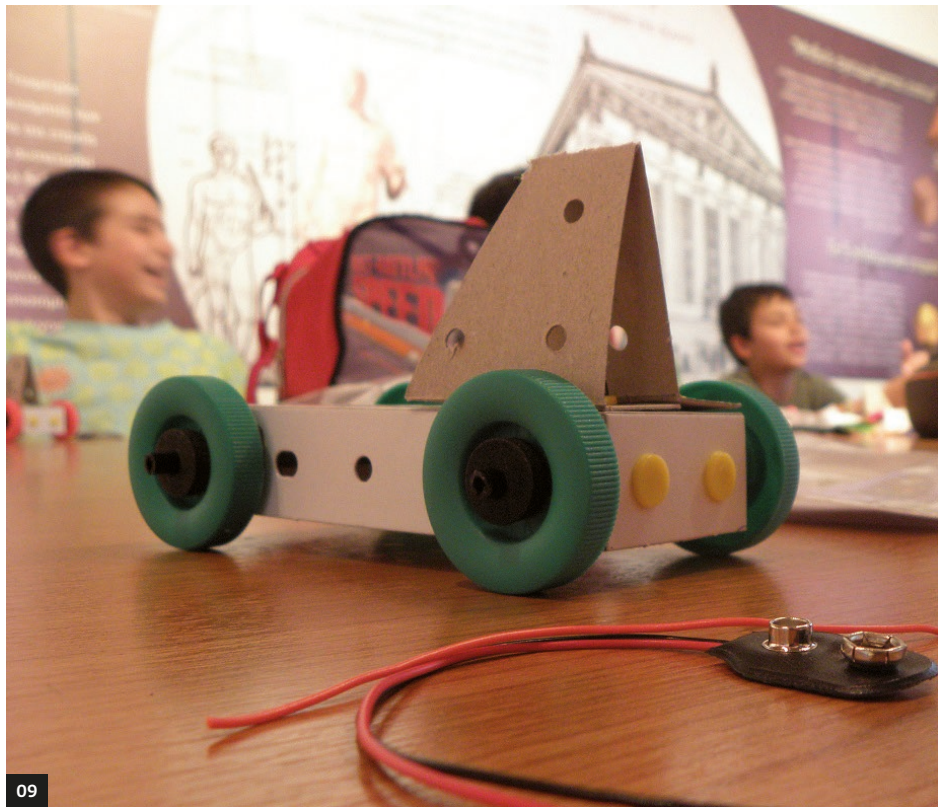
07

Η Θεραπεινίδα (στο βάθος), μια ιδέα που συνέλαβε ο καθ. Θεοδόσης Τάσιος και υλοποίησε ο ακαδημαϊκός Μανόλης Κορρές με την ομάδα του, είναι πάντα στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των επισκεπτών.
Φωτ.: Βασίλης Μανιάκας.

08

Η επίσκεψη και η ξενάγηση στο Μουσείο είναι μια εμπειρία ανακαλύψεων και απόκτησης γνώσεων. Φωτ.: Βασίλης Μανίκας.

09

10

09

Στόχος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου είναι να αφυπνίσουν το ερευνητικό πνεύμα των παιδιών, ήδη από την τρυφερή τους ηλικία.

10

Η διάχυση της γνώσης, η γνωριμία των παιδιών με τη δημιουργία, η δόμηση μιας στέρερης σχέσης ανάμεσα στη νέα γενιά και τους χώρους πολιτισμού γίνονται πράξη μέσα από προσεκτικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προγράμματα.

11

Η φιλοσοφία του Μουσείου σε μια εικόνα: η τεχνολογία αποτελεί αντικείμενο γνώσης και συνάμα υπηρετεί τη γνώση, ενώ η τέχνη είναι όχημα και προορισμός ταυτόχρονα.

στάθηκαν στα πρώτα χρόνια της ανάληψης αυτών των καθηκόντων, ήταν δίπλα μου, με συμβούλευαν και με στήριζαν.

—Τι σας ικανοποιεί περισσότερο στο Μουσείο των Ηρακλειδών; Μήπως υπάρχει και κάτι που θα θέλατε να αλλάξει;

Αυτό που εκτιμώ περισσότερο είναι η ελευθερία κινήσεων που μας παραχωρούν οι ιδρυτές, ο Πρόεδρος, να παίρνουμε αποφάσεις και να κρατάμε το τιμόνι προς τα εκεί που έχουμε αποφασίσει όλοι μαζί ότι θέλουμε να πάμε. Μας έχουν επιτρέψει να αισθανόμαστε ότι το Μουσείο μάς ανήκει. Και ότι κάθε τι καλό που κάνουμε θα το απολαύσουμε εμείς. Όνειρό τους και όραμά τους είναι να μπορέσει αυτό το Μουσείο να σταθεί στα πόδια του χωρίς τη δική τους στήριξη. Μοναδικός μας εργοδότης να είναι το κοινό και τα εισιτήριά μας. Το θέλουμε πάρα πολύ. Προσπαθούμε να είμαστε τόσο καλοί, ώστε να το καταφέρουμε. Αυτή η πρόκληση νομίζω είναι αυτό που μου αρέσει περισσότερο στο Μουσείο. Έχει μια δημοκρατικότητα, λειτουργούμε σαν κοινότητα μεταξύ μας.

Τώρα όσον αφορά το τι θα ήθελα να αλλάξω, θα ήθελα να είχαμε λίγο περισσότερο χώρο. Αισθάνομαι ότι είναι χαριτωμένο που είναι μικρό το Μουσείο, αλλά πολλές φορές είναι τόσο σημαντικό και ωραίο αυτό που συμβαίνει και είναι τέτοια η προσέλευση, που θέλω πραγματικά να ανοίξω τους τοίχους, σαν τον Escher που κάνει εκείνα τα κτήρια τα διογκωμένα, για να μπορέσω να τους βάλω όλους μέσα.

—Πέρα από τα εισιτήρια, υπάρχουν άλλες πηγές εσόδων; Για παράδειγμα, λειτουργεί Πωλητήριο στο Μουσείο;

Ναι, βέβαια. Πρόσφατα μου έλεγε μια κυρία πόσο γλυκό και ωραίο είναι, τι ωραία πράγματα έχει μέσα... Μακάρι να ήταν λίγο πιο μεγάλο για να έχουμε ακόμα περισσότερα αντικείμενα! Ναι, το Πωλητήριο έχει έσοδα. Επίσης όλες οι εκδηλώσεις μας στις οποίες ορίζεται ένα αντίτιμο για τη συμμετοχή, δηλαδή εκπαιδευτικά προγράμματα, κυριακάτικα workshops, σεμινάρια, όλα αυτά για μας είναι έσοδα. Οι επισκέψεις του κοινού, είτε ομαδικές για ξεναγήσεις είτε μεμονωμένες, κι αυτά είναι έσοδα. Από κει και πέρα, όπως αναφέραμε και νωρίτερα, υπάρχουν οι δωρεές, οι χορηγίες. Αν και πρέπει να πω ότι σε σχέση με το παρελθόν, η κατάσταση είναι πολύ πιο δύσκολη.

—Ελπίζετε σε κάποια βελτίωση;

Όχι, δυστυχώς. Φοβάμαι ότι αυτό δεν θα αλλάξει. Οι φορείς πολιτισμού, από τη φύση τους, δεν έχουν κέρδη. Δεν μπορούν να έχουν. Όλα τους τα έσοδα τα επενδύουν στους σκοπούς τους. Δεν νομίζω ότι στο εξής θα βρίσκονται εύκολα αυτά τα απαραίτητα για να υπηρετήσεις το σκοπό σου έσοδα. Θα πρέπει να μπορούμε να κάνουμε σημαντικά πράγματα με λίγους πόρους.

Μου επιτρέπετε να προσθέσω κάτι σχετικά με τα μουσεία; Πόσο σημαντικό μουσείο είναι το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας! Πόσο μεγάλη κυρία υπήρξε η Νίκη Γουλανδρή. Πόσο καλά και με πόση αυταπάτηση εργάζεται το προσωπικό του. Το ξέρω πολύ καλά αυτό. Έχουν περάσει από στενωπούς, έχουν καταθέσει την ψυχή τους για να κάνουν αυτά τα πολύ ωραία πράγματα που κάνουν. Το θεωρώ επίσης ένα υποδειγματικό μουσείο ως προς το ότι υπηρετεί το σκοπό του με συνέπεια και σοβαρότητα και με πολλή δουλειά. Το θαυμάζω, το έχω επισκεφθεί πολλές φορές και το θεωρώ κόσμημα. Καιλπάρω πάρα πολύ που στο τελευταίο αντίο στη μεγάλη αυτή κυρία, η Πολιτεία επέλεξε να απουσιάζει. Ήταν ευεργέτις. Μόνο καλό προσέφερε στον τόπο της.

—Μήπως να μας μιλήσετε και για τη συνεργασία του Μουσείου των Ηρακλειδών με το Μουσείο Επιστήμης και Τεχνολογίας της Κίνας στο Πεκίνο, το 2017,

Έτος Φιλίας Ελλάδας-Κίνας, τότε που κάνατε την ανταλλαγή εκθέσεων αρχαίας επιστήμης και τεχνολογίας;

Ήταν μια μεγάλη εμπειρία για μας και σε επαγγελματικό και σε προσωπικό επίπεδο, γιατί κάναμε νέους φίλους. Το Μουσείο Ηρακλειδών δεν είχε ξανακάνει μια τόσο μεγάλη διοργάνωση. Πάντα έστελνε τις συλλογές του στο εξωτερικό και εξακολουθεί να το κάνει, αλλά τόσο μεγάλη διοργάνωση και σε επίπεδο ανταλλαγής έγινε για πρώτη φορά.

Είχαμε πολύ καλούς συνεργάτες, την ΕΔΑΒΥΤ, και αυτό βοήθησε στο να επιτευχθεί ένα καλό αποτέλεσμα. Αισθανθήκαμε όλοι περήφανοι. Η Κλαίρη Παλυβού, ο Θεοδόσης Τάσιος, ο Μανόλης Κορρές, η ομάδα τεχνικών και τεχνιτών...

Ως Μουσείο είχαμε διπλό καθήκον, γιατί η ΕΔΑΒΥΤ εργαζόταν μαζί με μας για την έκθεση Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας, ενώ εδώ στο Μουσείο μια ομάδα εργαζόταν για την έκθεση Αρχαίας Κινεζικής Τεχνολογίας που θα φιλοξενούσαμε. Εγώ παρακολουθούσα και τα δύο εγχειρήματα. Αυτό ήταν τιτάνιο έργο. Τόσο επειδή το διάστημα που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν λιγότερο από ένα έτος, όσο και γιατί έπρεπε να σπηθεί μια τόσο μεγάλη έκθεση και στα δύο κτήρια.

Κατ' αρχάς έπρεπε να αδειάσουν τα κτήρια από όλα τα αντικείμενα και να αλλάξουν πολλά πράγματα έτσι ώστε το Μουσείο να υποδεχθεί αυτή την έκθεση με τον καλύτερο τρόπο. Τα πήγαμε πολύ καλά. Η ανταπόκριση του κόσμου ήταν συγκινητική, μέχρι το τέλος. Το καλοκαίρι του '18, την τελευταία μέρα της έκθεσης, το Μουσείο ήταν γεμάτο κόσμο παρά το γεγονός ότι ήμασταν στα μέσα του καλοκαιριού. Ακόμα τη ζητάνε αυτή την έκθεση. Πήγε πολύ καλά και στο Νότιο που παρουσιάστηκε. Ο κόσμος της Θεσσαλονίκης ανταποκρίθηκε επίσης θετικά και είχαμε την ευκαιρία να κάνουμε και εκεί καλούς φίλους.

Με τους Κινέζους φίλους μας επικοινωνούμε ακόμη. Η υποδοχή τους τότε ήταν πολύ συγκινητική. Είναι πολύ καλοί άνθρωποι. Έχουν ένα δαιδαλώδες σύστημα διοίκησης που μπορεί να κουράσει στις συνεργασίες, αλλά στη διαπροσωπική επαφή είναι φιλικόι, πρόσχαροι, αυθόρμητα ευγενείς. Δεν ξέρω βέβαια αν θα το ξανακάναμε. Το εγχείρημα ήταν εξουθενωτικό.

— Πώς ήταν η συνεργασία με την ομάδα της ΕΔΑΒΥΤ;

Το να δουλεύεις με αυτούς τους ανθρώπους είναι εμπειρία ζωής. Πολλές φορές, προσωπικά ένιωσα ευλογημένη παρακολουθώντας τους να αντιμετωπίζουν δυσκολίες, να λύνουν προβλήματα.

Ο καθηγητής Θεοδόσης Τάσιος, αειθαλής, ακάματος και με αξιοθαύμαστη ενέργεια σκέψης, έμενε μαζί μας σε μια αποθήκη στα Μεσόγεια, παρακολουθώντας εκ του σύνεγγυς τις κατασκευές και τις δοκιμές λειτουργίας των μοντέλων μας. Πολλές φορές για περισσότερες από 12 ώρες! Η κάθε του λέξη ήταν σχολείο και η ευρυμάθειά του παροιμιώδης.

Ο καθηγητής Μανόλης Κορρές ήταν μια αποκάλυψη. Μεγαλοφυής, τελειομανής, εργασιομανής, δεν άφηνε τίποτα στην τύχη και τίποτα στα χέρια άλλων. Σκάλισε μόνος τη Θεραπεινίδα σε ξύλο που ο ίδιος επέλεξε, ενώ έβαλε όλη τη συστηματική του σκέψη στο σχεδιασμό του κιβωτίου μεταφοράς, ο οποίος θα έπρεπε να διδάσκεται ως παράδειγμα εργονομίας και σοφής διαχείρισης χώρου.

Η καθηγήτρια Κλαίρη Παλυβού ζει το έργο της με τον ενθουσιασμό και το πάθος μιας έφηβης και τη σχολαστικότητα και την προσοχή μιας ερευνήτριας πεδίου. Το έμφυτο αισθητικό της κριτήριο συνταίριαζε αρμονικά με τη συστηματική σκέψη της και έδωσε ένα άριστο αποτέλεσμα, μια έκθεση που θαυμάστηκε από το δύσκολο κοινό της Κίνας, σε ένα μουσείο που έχει τα πάντα.

12

13

12
Η Ελένη Νομικού μπροστά σε αντίγραφα έργων του Escher από τη μεγάλη συλλογή των ιδρυτών του Μουσείου. Οι συλλογές του Μουσείου ταξιδεύουν και εκτίθενται ανά τον κόσμο. Φωτ.: Κώστας Λαδάς.

13
Οι άνθρωποι του Μουσείου παρακολουθούν στενά την παραγωγή και επιλέγουν δημιουργίες Ελλήνων σχεδιαστών για να γεμίσουν τις προθήκες του Πωλητηρίου. Η Ελένη Νομικού περιεργάζεται ένα από τα μικρογλυπτά-έντομα του εικαστικού Θανάση Μπίρλη. Φωτ.: Κώστας Λαδάς.

—Η συνεργασία με την ΕΔΑΒυΤ πότε ξεκίνησε;

Το 2016, όταν μας έγινε και η πρόταση να πάμε στην Κίνα, γιατί η βάση της έκθεσης ήταν η συλλογή της ΕΔΑΒυΤ, η συλλογή του Θεοδόση Π. Τάσιου. Με τη δική του καθοδήγηση εμπλουτίστηκε και εμπλουτίζεται ακόμη η συλλογή, στο πλαίσιο ενός μνημονίου σταθερής συνεργασίας. Η ΕΔΑΒυΤ δεν διέθετε δικό της χώρο για μόνιμη έκθεση. Οπότε η «ΕΥΡΗΚΑ» είναι, ας πούμε, το παιδί της συνεργασίας Ηρακλειδών και ΕΔΑΒυΤ. Η ΕΔΑΒυΤ είναι η πρώην ΕΜΑΕΤ και το Μουσείο Ηρακλειδών έχει γίνει Μουσείο των Ηρακλειδών —το όνομα δεν παραπέμπει πλέον σε ένα δρόμο αλλά στους ανθρώπους του Μουσείου, που σαν άλλοι απόγονοι του Ηρακλή επιτελούν τους καθημερινούς τους άθλους—, άρα και οι δύο κάτι αλλάξαμε! Μέλημά μας τώρα είναι η υποστήριξη της «ΕΥΡΗΚΑ» που είναι η μόνιμη έκθεση του Μουσείου, το πόσο θα παραμείνουν αυτές οι ενότητες, τι θα γίνει μετά, ποια εκπαιδευτικά προγράμματα θα τη στηρίζουν και πώς.

—Στους επισκέπτες του Μουσείου συμπεριλαμβάνονται και τουρίστες; Βρίσκεστε στην πιο προβλημένη περιοχή της Αθήνας.

Έρχονται αρκετοί, κυρίως από τότε που εξαπλώθηκαν οι βραχυχρόνιες μισθώσεις τύπου Airbnb, και τα Πετράλωνα και το Κουκάκι έγιναν ένα απέραντο δωμάτιο προς ενοικίαση. Χαιρόμαστε να βλέπουμε οικογένειες με παιδάκια, ζευγαράκια να περπατάνε ανέμελα μέσα στο Μουσείο. Γιατί παλαιότερα δεν υπήρχε αυτό. Τουριστικά λεωφορεία έρχονταν κυρίως στο Μουσείο Ακρόπολης. Μερικές φορές τους άφηναν λίγο χρόνο να δουν την περιοχή, όμως δεν τους βλέπαμε πολύ τους τουρίστες.

Τώρα, πραγματικά, γέμισαν οι γειτονιές. Ανακαλύπτουν την Αθήνα, περπατάνε, γιατί μένουν στις γειτονιές. Οπότε περνούν πολύ χρόνο κάνοντας βόλτες και ναι, μας έχουν ανακαλύψει. Μιλώ για το Ηρακλειδών που είναι στον πεζόδρομο, το άλλο από τότε που άνοιξε πάντα προσέλκυε τους περαστικούς. Φέτος κάναμε κι ένα άνοιγμα συμμετέχοντας σε Εκθέσεις Τουρισμού. Χαρήκαμε που αρέσει το περιεχόμενό μας και είμαστε αισιόδοχοι για το μέλλον.

—Δεν επαναπαύεστε, απ' ό,τι βλέπουμε.

Φυσικά. Δεν φοβόμαστε να πούμε ότι ο Υπεύθυνος Επικοινωνίας μας είναι και Υπεύθυνος Μάρκετινγκ. Χρειάζεται μάρκετινγκ. Πώς θα σταθούμε; Δεν είμαστε κρατικό μουσείο, δεν παίρνουμε καμία επιχορήγηση. Σε μία δράση μάς στήριξε το Υπουργείο Πολιτισμού και το ευχαριστούμε γι' αυτό, αλλά για την καθημερινότητά μας, για τη μισθοδοσία μας, για κάτι που σχεδιάζουμε να κάνουμε, δεν λαμβάνουμε επιχορήγηση. Επομένως, πρέπει να έχουμε μια στρατηγική μάρκετινγκ για να εξασφαλίσουμε έσοδα. Δεν είναι ντροπή.

Χαίρομαι που βλέπω ότι τα κρατικά μουσεία, οι χώροι και τα μνημεία κάνουν περιοδικές εκθέσεις. Και χαίρομαι που βλέπω να διοργανώνουν σημαντικές εκθέσεις, που εμείς οι μικροί δεν μπορούμε να υλοποιήσουμε, όπως είναι οι «Όψεις του Ωραίου» στο Εθνικό Αρχαιολογικό. Μια πολύ ωραία, μεγάλη έκθεση. Μπράβο τους. Γιατί θα μπορούσαν να μην κάνουν τίποτα. Ό,τι επιπλέον κάνουν είναι άξιο θαυμασμού. Και ανεβάζουν τον πήχη πολύ ψηλά. Δείτε ας πούμε την πρόσφατη έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, που ξαναζωντανεύει τρεις αναδυόμενες κρητικές πόλεις, την Άπτερα, την Ελεύθερνα και την Κνωσό. Ή τις περιοδικές εκθέσεις στο Μουσείο Ακρόπολης. Το Νομισματικό Μουσείο με την έκθεση για τον Ηρακλή. Τι να πρωτοθυμηθώ; Αγαπάω όλα τα μουσεία. Πηγαίνω πολύ συχνά, πρέπει να σας το πω αυτό. Τις Κυριακές επισκέπτομαι εκθέσεις και μουσεία. ■

**ΘΑΥΜΑΖΩ ΤΟΥΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΤΩΝ
ΜΕΓΑΛΩΝ
ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΠΟΥ ΤΑ
ΘΕΩΡΩ ΠΡΟΤΥΠΑ.
ΤΟΥΣ ΘΑΥΜΑΖΩ
ΟΜΩΣ ΤΑΠΕΙΝΑ.**

